

Aramızdan Ayrılanlar

Erdal İnönü

(1926-2007)

Erdal İnönü, 6 Haziran 1926'da, İsmet ve Mevhibe İnönü'nün oğlu olarak Ankara'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da yaptı. Lise'yi Ulus'taki Gazi Lisesi'nde okudu. 1947'de yeni kurulan Fen Fakültesi'nde fizik öğrenimi gördükten sonra ABD'ye gitti. Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü'nde kozmik ışınlarla ilgili Christy yönetiminde çalışmasıyla doktora derecesini aldı. Daha sonra Princeton Üniversitesi'nde ünlü fizikçi Wigner'le matematiksel fizikte çalıştı ve fizik dünyasında Wigner-İnönü Büzüşmeleri olarak bilinen buluşunu yaptı. Yurda dönünce Ankara Üniversitesi'nde fizik asistanı olarak göreve başladı.

Askerlik görevini yaptıktan sonra doçentlik sınavını verdi. 1957-1960 arasında tekrar ABD'ye giderek "Atom Enerjisinden Yararlanma" programı içinde çeşitli üniversite ve enstitülerde araştırmalar yaptı. 1964-1974 arasında ODTÜ'de fizik profesörü olarak çalıştı. Teorik Fizik Bölümü Başkanlığı, Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığı ve Üniversite Rektörlüğü gibi üst düzey görevlerde bulundu. İnönü'nün dekanlık ve rektörlük yaptığı dönemlerde ODTÜ yalnız Türkiye'nin değil Ortadoğu'nun en önemli araştırma merkezlerinden biri haline gelmiştir.

İnönü, öğrenci olaylarının yoğun olarak yaşandığı 1971 yılında rektördü ve arama yapmak için üniversiteyi saran güvenlik güçlerine izin vermemesiyle dikkat çekti.

Erdal İnönü, 1952-1976 yıllarında teorik ve matematiksel fizik alanında 27 kitap ve makale (25'i İngilizce) yayımladı. Bilim tarihi araştırmaları ve bibliyografyaları ve anı kitapları olarak 1971-2007 yıllarında 14 kitap yayımladı. 1966-2007 yıllarında bilim tarihi ve bilim politikası konusunda İngilizce ve Türkçe olarak 28 makale yayımladı. Ayrıca 1967 ve 1983'te fizikle ilgili iki kitabın editörlüğünü yaptı.

Erdal İnönü'nün diğer bir sosyal etkinliği Fizik Derneği'yle olan ilişkisidir. İstanbul Üniversitesi

öğretim üyelerinin oldukça eski bir tarihte kurduğu dernek, Türkiye geneline yayılmamış üye sayısı ve etkinlikleri çok sınırlı mütevazı bir meslek kuruluşuydu. Erdal İnönü dernek başkanlığına seçilince ODTÜ Hacettepe ve Ankara Üniversitesi'ndeki üyelerin de katılımıyla bir sinerji yaratıldı. Daha sonra dernek Türkiye geneline yayılmayı sürdürdü.

12 Eylül 1980 darbesinin ardından, 1983'te yeni partilerin kurulmaya başlamasıyla Erdal İnönü aktif siyasete girdi. Sosyal Demokrasi Partisi'nin (SODEP) kurucu genel başkanı olan İnönü'nün SODEP kurucu üyeliği Kenan Evren başkanlığındaki askeri cunta tarafından veto edildi. Daha sonraları Milli Güvenlik Kurulu kararlarına uymadığı gerekçesiyle mahkemeye verildi.

SODEP ile Halkçı Parti'nin birleşmesiyle kurulan Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin (SHP) ilk olağanüstü kurultayında genel başkanlığa seçildi ve SHP Genel Başkanlığı görevini 1993'e kadar sürdürdü. 1986 araseçimlerinde İzmir'den milletvekili seçilen Erdal İnönü, 18. ve 19. dönemlerde de milletvekili oldu. 1991 genel seçimlerinden sonra, SHP'nin DYP'yle kurduğu, Süleyman Demirel'in başbakanlığındaki koalisyon hükümetinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak görev aldı.

Süleyman Demirel'in 16 Mayıs 1993'te 9. Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra, DYP-SHP koalisyonu Tansu Çiller'in başbakanlığında devam ederken genel başkanlığı bırakma kararını açıkladı. SHP'nin 11 Eylül 1993'teki 4. kurultayında yeniden aday olmadı. SHP'nin CHP'yle birleşmesinin ardından (1995 Mart-Ekim) koalisyon hükümetinin dışişleri bakanı oldu.

Asık suratlı Türk siyasetine, güler yüzü, hoşgörüsü, esprileri ve neşesiyle ayrı bir renk kattı.

1986'da uluslararası alanda en saygın bilim ödüllerinden biri olan Wigner Madalyası'nı aldı. Ayrıca TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü almıştı ve Türkiye Bilimler Akademisi onur üyesiydi.

Erdal Bey'in Ardından...

Sevgili hocamız, değerli rektörümüz Prof. Dr. Erdal İnönü'nün tedavi görmekte olduğu ABD'de hayatını kaybetmiş olduğunu üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz. Ülkemizin, ailesinin, ODTÜ camiasının ve dostlarının başı sağolsun.

Erdal hocamız, Türkiye'nin en zorlu günlerinde özerk üniversite fikrinin mücadelesini vermiş, bilimde yaptığı değerli çalışmalar ve başarılarla toplumsal alanda yaptığı katkıları eklemiş değerli bir bilim ve toplum insanıydı. Siyasete girmek zorunda bırakıldığında da bilimsellikten vazgeçmemiş, siyasete saygınlık kazandırmıştı.

Onun inancı; toplumda bilimsel düşünce sistemi yerleştirilmediği sürece, medeniyet yarışının kazanılamayacağı yönündeydi ve bu nedenle, özellikle son dönemde kendini bilim tarihindeki gelişmeleri tanıtmaya adanmıştı.

Erdal İnönü'nün bilimsel ve toplumsal yaşamda göstermiş olduğu idealleri gerçekleştirme çabamız sürecektir.

Kendisine rahmet ve tüm Türkiye'ye başsağlığı diliyoruz.

Istanbul ODTÜ Mezunları Derneği

TÜBİTAK Yöneylem Araştırması Ünitesi'nde çalışıyor ve matematiğini kuvvetlendirmek için ODTÜ'den matematik dersi alıyordum. Bu arada Polonya'dan gelen ünlü matematikçi Mikusinski bana Varşova'da organize edilen bir matematik doktora sonrası kursuna katılma olanağını sağladı. Ancak sene 1967 ve iki kutuplu bir dünyada yaşıyoruz. Dışişleri Bakanlığı bana izin veremeyeceklerini çünkü böyle bir işlemin yeni bir çığır açılması anlamına geleceğini ifade etmişti. Ben de olayı Fen Edebiyat Fakültesi dekanımız olarak Sayın Erdal İnönü'ye üzgün bir şekilde anlattım. Derhal Dışişlerinden birisiyle bir telefon görüşmesi yaptı ve bana gülerken ertesi gün Dışişleri Bakanlığı'ndan izinli olarak pasaportumu alabileceğini söyledi. Hem çok şaşırmış hem de çok sevinmiştim.

Polonya'daki 1 yıllık harika matematik eğitiminden sonra matematikçi olmaya kesinlikle karar vererek, ODTÜ Matematik Bölümüne girmeye çalıştım. Bu sefer de TÜBİTAK, yeterli elemanı olmadığı için, beni ODTÜ'ye bırakmak istemedi. Ben

yine dekanımız Erdal İnönü'ye gittim. Bana endişelenmememi, Türkiye'nin temel bilimlerde de yetişmiş elemanlara çok ihtiyacı olduğunu, TÜBİTAK'ı ikna edebileceğini söyledi. Gerçekten de öyle oldu ve Erdal İnönü hocamın sayesinde ODTÜ Matematik Bölümüne girebildim.

Allah rahmet eylesin diyor ve kendisine olan minnettarlığımı da bu vesileyle tekrar ifade ediyorum. Umarım kendisinden sonra gelenler de en az onun kadar temel bilimlere sahip çıkarlar.

Barış Kendirli

Değerli bilim insanlarımızdan Sayın Erdal İnönü'yü kaybetmenin acısını yaşarken; ülkemizin aydın yüzü olan tüm değerli bilim adamlarına ve İnönü ailesine başsağlığı diliyorum.

Erdal Karapınar

Erdal Bey'i 1962'den beri yakından tanıyan biri olarak çok üzüntülüyüm. Hepimizin başı sağolsun. Öğrencisi, çalışma arkadaşı ve aile dostu olma şansına erişmiş bir kimse olarak onun ne kadar kıymetli ve az bulunur bir insan olduğunu biliyorum.

Fiziğe katkılarının yanısıra bilim tarihimize yaptığı katkılar da çok önemlidir. Bu konularda 30-40 makale ve kitap yayımlamıştır.

Üniversitemizdeyken UNESCO ve NATO Bilim Komisyonu gibi görevlerde bulunmuş ve araştırma yapanlar için kolay ve rahat bir ortamın hazırlanması için sürekli uğraşmıştır. Türk Fizik Derneği'ni canlandırmış ve Türk Fizik Vakfı'nı kurmuş, bazı konferansların geleneksel olmasında rol oynamıştır. Bölüm'de ve Fakülte'de araştırma ve üniversite ortamını güzelleştirmek, gençleri desteklemek ve araştırmacılara daha çok olanak sağlamak için her zaman uğraşan bir idareci ve hepimizin yaptıklarını dikkatle dinleyen, destekleyen ve bize güç veren bir çalışma arkadaşımızdı. Bilim sevgisi hiç sönmedi. ABD'ye gitmeden evvel hastahane de son defa görüştüğümüzde, "Artık fiziğe değil tıbbı katkı yapıyorum. Yeni buldukları bir ilacı bende deneyecekler" demişti. Erdal Beyi çok özleyeceğiz.

Meral Serdaroğlu